

LUOVALLE TALOUDELLE LUOTAVA MENESTYKSEN EDELLYTYKSET



**Kopioston tavoitteet
vaalikaudelle
2019–2023**



Kopio

LUOVALLE TALOUDELLE ON LUOTAVA MENESTYKSEN EDELLYTYKSET

Luovuus ja luova ala muodostavat monin tavoin yhteiskuntamme perustan. Suomessa arvostetaan tietoa, kulttuuria, viihdettä ja taidetta sekä muuta luovaa sisältöä. Kirjallisuus, musiikki, elokuvat ja tv-sarjat, oppikirjat; elämämme ilman luovaa alaa olisi sisällöllisesti köyhää, mutta kärsijän paikalle joutuisivat nopeasti myös ihmisten hyvinvointi sekä kansantalouden myönteinen kehitys.

Luovat alat ovat kehittyneet vuosien saatossa harppauksin, ja luovan talouden parissa työskentelee jo yli 100 000 suomalaista. Monet eurooppalaiset maat ovat onnistuneet kasvattamaan luovasta alasta merkittävän vientiteollisuuden haaran eikä esimerkiksi tarvitse etsiä kauempaa kuin Ruotsista. Kansantalouden kannalta luovassa taloudessa on merkittävää potentiaalia myös tulevaisuuden Suomelle.

Suomalaisella luovalla alalla on tulevaisuudessa kaikki edellytykset tuottaa myös kansainvälisen yleisön nautittavaksi entistäkin laadukkaampia teoksia ja sisältöä. Samalla luova ala voi vastata markkinoiden kutsuun ja kehittyä kokoaan suuremmaksi talouden tukijalaksi ja Suomen käyntikortiksi.

Tämä edellyttää toimintaympäristöä, joka mahdollistaa, mutta myös rohkaisee. Luovat alat ja luova talous elävät tekijänoikeuksien vaihdannalla. Jokaisella teoksella on tekijänsä, ja tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille kuuluu lainsäädännön takaama vahva tekijänoikeussuoja.

Se tuottaa heille toimeentulon ja mahdollisuuksia uusien sisältöjen tekemiseen. Tekijänoikeusjärjestelmän ajantasaisuus ja toimivuus on koko yhteiskunnan etu.

Ehdotamme nyt kolmea konkreettista keinoa, joilla luovien alojen menestystä voidaan vauhdittaa:

- 1) Vauhditetaan luovien alojen vientiä
- 2) Helpotetaan teosten käyttöä
- 3) Turvataan tekijän yksinoikeudet ja säädetään rajoituksia vain poikkeustapauksessa.

Valtteri Niiranen
Kopioston toimitusjohtaja



1

LUOVIEN ALOJEN VIENTIIN VAUHTIA

Hyvitysmaksu on investointi luovan alan kansainvälistymiseen.

Luovien alojen ja erityisesti audiovisuaalisen alan kansainvälistyminen edellyttää yhteiskunnalta jatkuvaa panostusta alan menestyksen turvaamiseksi globaalissa kilpailussa. Kansantalouden kannalta marginaalisella lisäsatsauksella luovien alojen ja luovan talouden merkitys voisi nousta huomattavaksi lähitulevaisuuden Suomessa.

Nykyisen yksityisen kopioinnin maksujärjestelmän kehittäminen korvaustason turvaamiseksi on tärkeää. Hyvitysmaksuvaroja käytetään suorina korvauksina tekijöille ja kansalliseen edistämistoimintaan sekä luovien alojen kansainvälistymiseen.

Rahoilla on erittäin tärkeä merkitys tekijöille maksettavina suorina korvauksina ja alan yhteisiin tarkoituksiin osoitettuina varoina. Yhteisiä tarkoituksia ovat esimerkiksi dokumentti- ja lyhytelokuvien ja av-alan kansainvälistymisen tukeminen AVEKin kautta osana Kopiostoa.

➔ MITEN

Luovan alan vientiin ja kasvupotentiaaliin on investoitava ja hyvitysmaksujärjestelmää parannettava. Tekijöille on turvattava kohtuullinen hyvitys ja yhteisiin tarkoituksiin on osoitettava riittävästi varoja. Luovan alan näkökulmasta järjestelmää tulisi uudistaa siten, että (i) yksittäisille tekijöille maksettaisiin henkilökohtaisia korvauksia yksityisen kopioinnin maksun kautta sekä (ii) tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin osoitettaisiin varoja vuosittaisen valtion budjetin erilliseltä momentilta.

① HYVITYSMAKSU

Maksu yksityisen kopioinnin korvaamisesta on lain takaama rahallinen korvaus siitä, että jokainen kansalainen saa kopioida laillisia teoksia omaan käyttöönsä. Varat hyvitysmaksuun tulevat valtion budjetista.

2

TEOSTEN KÄYTTÖÄ HELPOTETTAVA

Joustava lupajärjestelmä mahdollistaa teosten vaivattoman ja vastuullisen käytön.

Tekijänoikeuksista sopimista tukee lakiin kirjattu laajennettu lupajärjestelmä eli sopimuslisenssi. Sen toimivuutta on jatkuvasti ylläpidettävä ja parannettava.

Digitalisoituvaa yhteiskuntaa palvelevan laajennetun lupajärjestelmän eduista hyötyvät niin teosten käyttäjät kuin tekijät ja kustantajat. Laajennettu lupajärjestelmä takaa sen, että luvat saadaan kustannustehokkaasti, helposti ja vaivattomasti monenlaisiin eri käyttötarkoituksiin. Lupajärjestelmää ylläpitävät suomalaiset tekijänoikeusjärjestöt.

Nyt tätä lupajärjestelmää säätelevä lainsäädäntö on osittain jo vanhentunut.

➔ MITEN

Laissa olevaa laajennettua lupajärjestelmää on päivitettävä ja kehitettävä vastaamaan tämän päivän digitaalisia käyttötarpeita. Tämä tulisi toteuttaa tekemällä tekijänoikeuslakiin modernin digitaalisen yhteiskunnan vaatimat tekniset korjaukset. Näin varmistetaan, että teoksia voidaan käyttää monipuolisesti ja vastuullisesti niin opetuksessa, valtionhallinnossa kuin elinkeinoelämässäkin. Tämä on sekä tekijöiden että kustantajien, asiakkaiden ja yhteiskunnan edun mukaista.

ⓘ SOPIMUSLISENSSI

Sopimuslisenssi on tekijänoikeuslakiin perustuva järjestelmä, joka tukee teosten yhteishallinnointia. Opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymä tekijänoikeusjärjestö voi myöntää lupia teosten käyttöön myös sellaisten tekijöiden puolesta, jota järjestö ei valtuuksien perusteella suoraan edusta.

3

YKSINOIKEUDET TURVATTAVA

Tekijänoikeuden kavennukset rapauttavat luovaa alaa.

Tekijälle kuuluu lain turvaama mahdollisuus määrätä teoksensa käytöstä. Tämä yksinoikeus toteutuu käytännössä tekijänoikeuksista sopimalla. Yksinoikeutta tekijät ja kustantajat hyödyntävät monin tavoin: toisinaan suorilla sopimuksilla ja toisinaan antamillansa valtuuksilla tekijänoikeusjärjestön kautta.

Laissa olevat yksinoikeuden rajoitukset kaventavat tekijän määräämisvaltaa oikeuksistaan. Siksi näitä rajoituksia tulee säätää vain poikkeuksellisissa tapauksissa, ja niiden tulisi olla hyvin tarkkarajaisia. Kotimaisessa ja EU-lainsäädännössä tulee ylläpitää vahvoja tekijän yksinoikeuksia.

Rajoituksia ei tarvita yhteiskunnallisten intressien turvaamiseksi, kun yksilöllinen ja laajennettu lupajärjestelmä toimii. Tällöin teosten käyttäjät saavat tarvitsemansa käyttöluvut ja lisenssit aineistojen käyttöön helposti ja kustannustehokkaasti.

➔ MITEN

EU:n digitaalisia sisämarkkinoita koskeva tekijänoikeusdirektiivin käsittelyn yhteydessä (2018–2019) Suomen valtion edustajien on painotettava vahvojen yksinoikeuksien merkitystä ja edistettävä tekijänoikeuksista sopimisen ja sopimuslisenssijärjestelmän toimivuuden ensisijaisuutta rajoitusten säätämisen sijaan. Direktiivin hyväksymisen jälkeen, kansallisen voimaan saattamisen yhteydessä ja kansallisen liikkumavaran puitteissa, tekijänoikeuspolitiisilla ja lainsäädännöllisillä valinnoilla pitää edistää edellä mainittuja periaatteita.

ⓘ TEKIJÄN YKSINOIKEUS

Tekijälle kuuluu oikeus määrätä teoksestaan. Tekijänoikeuslaissa määritellään ne taloudelliset ja moraaliset oikeudet, joiden käytöstä tekijällä on yksinomainen oikeus päättää. Yksinoikeuden nojalla tekijällä on myös oikeus päättää, miten hänen oikeuksiaan hallinnoidaan.

LUOVAN TYÖN ASIALLA

Luovan työn tekijät,
kustantajat
ja esiintyvät
taiteilijat
– 45 jäsenjärjestöä

Suojaamme luovaa
työtä ja sen tekijöitä.
Varmistamme, että luovan
alan ammattilaiset saavat
heille kuuluvat korvaukset
teosten käytöstä.

50 000

luovan työn tekijää antanut valtuutuksen

6

erilaista lupatuotetta*

Kopiosto

45 M€

jaettavaksi luovan työn tekijöille

49 M€

tekijänoikeuskorvauksia

Mahdollistamme
tekijänoikeuden
suojaamien julkaisujen
ja av-teosten
vaivattoman ja
vastuullisen käytön.

Asiakkaat:
oppilaitokset,
yritykset, valtio,
kunnat ja kirkot

Teosten käyttäjät:
opettajat,
työntekijät,
meistä jokainen

Luovan työn tekijöitämme:
elokuvantekijät, graafikot, kirjailijat, kriitikot,
kuvittajat, kustantajat, kääntäjät, muusikot,
näyttelijät, ohjaajat, radio- ja tv-selostajat,
sanoittajat, sarjakuvantekijät, säveltäjät,
toimittajat, valokuvaajat jne.

Vaikutamme
yhteiskunnallisesti
ja puolustamme
tekijänoikeuksia.

Tutkimme
teosten käyttöä
ja luomme uusia
luparatkaisuja.

*Lupatuotteemme:

- julkaisujen ja teosten kopiointi opetuksessa, yrityksissä ja julkishallinnossa
- tv-ohjelmien verkkotallennuspalvelut
- tv-kanavien edelleen lähettäminen
- tv-ohjelmien käyttö opetuksessa
- tv- ja radio-ohjelmien tallenteiden kirjasto- ja laitoskäyttö
- vanhojen lehtiaineistojen käyttö

ME OLEMME KOPIOSTO

Me Kopiostossa mahdollistamme tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen ja audiovisuaalisten teosten vaivattoman ja vastuullisen käytön. Samalla varmistamme, että luovan alan ammattilaiset saavat heille kuuluvat korvaukset teostensa käytöstä. Asiakkaitamme ovat oppilaitokset, yritykset ja julkishallinto.

Olemme Suomen luovaa alaa kattavimmin edustava tekijänoikeusjärjestö. Edustamme yli 50 000:ta suomalaista luovan alan tekijää, jotka ovat mm. elokuvantekijöitä, graafikoita, kirjailijoita, kriitikoita, kuvittajia, kustantajia, kääntäjiä, muusikoita, näyttelijöitä, ohjaajia, radio- ja tv-selostajia, sanoittajia, sarjakuvantekijöitä, säveltäjiä, toimittajia ja valokuvaajia. Haluamme edistää luovaa taloutta Suomessa.

Toimimme arvojemme mukaisesti avoimesti, yhdessä ja rohkeasti luovan työn asialla.

50 000

luovan alan tekijää

45

miljoonaa euroa
jaettavaksi
luovan alan
tekijöille



Yhteystiedot

Valtteri Niiranen
toimitusjohtaja, Kopiosto
040 024 5008
valtteri.niiranen@kopiosto.fi

Kopiosto
Hietaniemenkatu 2
00100 Helsinki
09 431 521
kopiosto@kopiosto.fi
🌐 www.kopiosto.fi
📱 @Kopiosto